

Startnotitie Omgevingsvisie NH2050

Mei 2016

INHOUD

3	1	Inleiding
6	2	Doel startnotitie
8	3	Bestaande provinciale plannen voor de fysieke leefomgeving
12	4	Ambitie: wat voor omgevingsvisie willen we?
18	5	Procesaanpak
26	6	Financiën
28		Bijlagen
29	1	Toelichting Omgevingswet
30	2	Strategische plannen die opgaan in Omgevingsvisie NH2050
31	3	Overzicht proces Omgevingsvisie NH2050

INLEIDING

1 INLEIDING

Omgevingswet: integratie wetgeving leefomgeving

Eind 2018 treedt naar verwachting de Omgevingswet in werking. De Omgevingswet integreert een groot deel van de wetgeving op het gebied van ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water.

Doel van de wet is het veelvoud aan wetten en regels voor de fysieke leefomgeving te vereenvoudigen en te verbeteren, om meer ruimte te kunnen bieden aan nieuwe initiatieven en de besluitvorming door de overheid transparanter en voorspelbaarder te maken. Ook beoogt de Omgevingswet een antwoord te bieden op de groeiende samenhang tussen opgaven in de fysieke leefomgeving en de toenemende verschillen tussen regio's door te zorgen voor meer samenhang in het beleid en door meer ruimte en flexibiliteit te bieden aan decentrale overheden om een eigen integrale afweging te maken.

Veranderende rol en houding overheid in fysieke domein

De rol van de overheid in het fysieke domein verandert. Er is sprake van een andere werkelijkheid die zich kenmerkt door (onder meer) een minder voorspelbare toekomst en een samenleving die in toenemende mate zelf eigenaarschap toont en ruimte vraagt voor eigen initiatieven. Met de Omgevingswet wordt het omgevingsrecht gemoderniseerd om recht te doen aan al deze veranderingen.

De wet neemt vertrouwen (in medeoverheden, initiatiefnemers en vertrouwen van de burger in de overheid) en participatie van alle belanghebbenden vroegtijdig bij visie- en planvorming als uitgangspunt.¹

Omgevingsvisie: samenhang in beleid lange termijn

Eén van de kerninstrumenten van de Omgevingswet is de omgevingsvisie. Uitgangspunt is dat de omgevingsvisie zorgt voor samenhang in het beleid voor de fysieke leefomgeving door de integratie van de bestaande wettelijke planfiguren. De huidige provinciale plannen (Structuurvisie, het Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan, het Milieubeleidsplan, de Watervisie en de Agenda Groen) komen te vervallen en gaan op in één integrale omgevingsvisie voor de fysieke leefomgeving met onderliggende programma's.

De provinciale omgevingsvisie is hét langetermijnontwikkelingsbeeld dat onze strategische keuzes bevat over de noodzakelijke en gewenste ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving in Noord-Holland. Als integrale visie biedt de omgevingsvisie de kans alle verschillende facetten van de fysieke leefomgeving op elkaar te betrekken, te verbinden en af te wegen. Denk bijvoorbeeld aan de relaties tussen energie, ruimte, mobiliteit en wonen en tussen landbouw, natuur en milieukwaliteit. Hiermee kan de provincie richting geven aan de grote (ruimtelijke) opgaven voor de toekomst.

De omgevingsvisie vormt voor de provincie de samenhangende beleidsmatige basis voor inzet van juridische, financiële of andere instrumenten.

Juridische doorwerking via omgevingsverordening

De omgevingsvisie is vormvrij (buiten de voorgeschreven integrale benadering) en zelfbindend. Dit laatste betekent dat onze visie niet direct doorwerkt op anderen, zoals gemeenten. De omgevingsverordening, die gelijktijdig met de omgevingsvisie wordt opgesteld, zorgt zo nodig voor juridische doorwerking van onze visie in het handelen van anderen.

Uitvoeringsgerichte programma's

De omgevingsvisie richt zich als strategische visie op de lange termijn (2050). Onder de visie komen in termen van de Omgevingswet programma's te hangen. Deze programma's zijn meer uitvoeringsgericht en richten zich op de kortere termijn (max. 5 jaar). Dit maakt het mogelijk de uitvoering flexibel in te richten en accenten te leggen zonder het ontwikkelingsbeeld voor de lange termijn geweld aan te doen. Zo wordt een evenwicht gevonden tussen continuïteit en zekerheid aan de ene kant en flexibiliteit aan de andere kant. De omgevingsvisie voor de lange termijn voorziet in het eerste, de programma's en de omgevingsverordening die daaronder hangen leggen het accent op het tweede.

1) Zie bijlage 1 voor een nadere toelichting op de Omgevingswet.

In het Coalitieakkoord 2015 – 2019 hebben wij aangegeven dat de provincie in deze bestuursperiode de omgevingsvisie opstelt. Ook de provinciale visies op het gebied van wonen, landschap en cultuurhistorie rekenen wij tot de reikwijdte van de omgevingsvisie.

COALITIEAKKOORD 2015-2019 'RUIMTE VOOR GROEI'

'Tijdens de komende Statenperiode treedt naar verwachting de nieuwe Omgevingswet in werking. Dit is een wezenlijk andere benadering van onder andere de ruimtelijke ordening. De uitoefening van deze taak moet gericht zijn op een duurzame economische structuur, met daarbij borging van de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving. Deze doelen beïnvloeden elkaar.

Economische structuurversterking vraagt om een aantrekkelijk vestigingsklimaat, wat een goede bereikbaarheid en voldoende vestigingsmogelijkheden betekent. Het betekent bovendien een aantrekkelijke woon- en leefomgeving met de unieke kwaliteiten die Noord-Holland op het gebied van landschap, water en natuur biedt.

De huidige provinciale visiedocumenten op het gebied van water, verkeer en vervoer, wonen, milieu, natuur, landschap en cultuur worden vervangen door één provinciale omgevingsvisie. Bij de totstandkoming hiervan wordt bijtijds en intensief overleg gevoerd met gemeenten, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven.'

DOEL STARTNOTITIE

2 DOEL STARTNOTITIE

Deze startnotitie vormt het vertrekpunt voor onze omgevingsvisie. Met de startnotitie stellen Provinciale Staten de kaders vast voor de ambitie die we hebben met de omgevingsvisie en het proces van totstandkoming: wat voor omgevingsvisie willen we, wat is de reikwijdte en welke aanpak kiezen we voor het proces van totstandkoming?

Nog niet alles is in deze startnotitie helemaal uitgekristalliseerd. Het opstellen van onze omgevingsvisie loopt vooruit op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Deze startnotitie is gebaseerd op de huidige inzichten van de wet. Gedurende het proces van totstandkoming van de omgevingsvisie zullen de ontwikkelingen rond de implementatie van de Omgevingswet nauwgezet worden gevolgd en, indien nodig, worden meegenomen.

Daarbij is de ontwikkeling van de omgevingsvisie bij uitstek een adaptief proces. Het is een nieuw beleidsinstrument, waarvoor (mede door het vormvrije karakter) nog geen maatstaf of referentiekader bestaat. Ook het Rijk, onze buurprovincies en Noord-Hollandse gemeenten gaan aan de slag of zijn al bezig met hun omgevingsvisie. Hun keuzes kunnen invloed hebben op de opzet en inhoud van onze omgevingsvisie en andersom.

Dit betekent dat er in het proces van totstandkoming voldoende flexibiliteit moet zijn om in te kunnen spelen op zaken die we nu nog niet kunnen overzien. De startnotitie fungeert als kompas met voldoende vrijheidsgraden.

Mocht het nodig zijn om de uitgangspunten in deze startnotitie later in het proces bij te stellen, dan wordt dit ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd.

BESTAANDE PROVINCIALE PLANNEN VOOR DE FYSIEKE LEEFOMGEVING

3 BESTAANDE PROVINCIALE PLANNEN VOOR DE FYSIEKE LEEFOMGEVING

Conform het Coalitieakkoord gaan de volgende strategische plannen en nota's geheel of gedeeltelijk op in de provinciale omgevingsvisie:

- **Structuurvisie Noord-Holland 2040**
vastgesteld juni 2010 / geactualiseerd 2015
- **Watervisie 2021**
vastgesteld november 2015
- **Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan**
vastgesteld 2003 / geactualiseerd 2007
- **Provinciaal Milieubeleidsplan 2015-2018**
vastgesteld PS december 2014
- **Agenda Groen**
vastgesteld PS maart 2013
- **Provinciale Woonvisie 2010 – 2020**
vastgesteld PS september 2010
- **Leidraad Landschap en Cultuurhistorie**
vastgesteld PS juni 2010

Niet al het beleid uit de genoemde plannen zal een plek krijgen in de omgevingsvisie. Onderdelen van deze plannen kunnen conform de Omgevingswet ook worden opgenomen in een onderliggend programma. Dit geldt met name voor die delen die niet of minder integraal zijn en/of minder strategisch en meer uitvoeringsgericht zijn. Gaandeweg het proces van totstandkoming van de omgevingsvisie zal de precieze afbakening tussen visie en programma's duidelijk worden.

Uiteindelijk wordt al het beleid voor de fysieke leefomgeving inclusief de juridische doorwerking gebundeld in een samenhangend stelsel van omgevingsvisie, programma's en een omgevingsverordening. De omgevingsvisie geeft als visie op hoofdlijnen inclusief sturingsfilosofie richting aan de onderliggende programma's en de omgevingsverordening.

Onze huidige sectorale visies voor de fysieke leefomgeving verschillen in looptijd. Voor het Provinciaal Verkeers- en Vervoerplan (PVVP), het Milieubeleidsplan en de Agenda Groen biedt de omgevingsvisie een uitgelezen kans om het beleid te actualiseren.

Het PVVP is in 2013 verlopen, het strategisch beleid voor verkeer en vervoer bestaat op dit moment uit de OV Visie (2012), de Investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur (2014) en het beleidskader Verkeersmanagement (2014). Het Milieubeleidsplan loopt tot en met 2018 en de Agenda Groen is rond die tijd ook aan actualisering toe. Voor de Structuurvisie en de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie wordt nog in dit jaar een actualiseringsslag voorzien. Deze actualisering richt zich met name op de Provinciale Ruimtelijke Verordening en beperkt zicht tot de hoogst noodzakelijke aanpassingen die niet kunnen wachten tot de omgevingsvisie. Bij de actualisering zal al zoveel mogelijk aangesloten worden op de geest van Omgevingswet en omgevingsvisie. Onderwerpen en inzichten die niet noodzakelijkerwijs in deze actualisering meegenomen hoeven te worden, krijgen een plek in het proces naar de omgevingsvisie. De Watervisie 2021 is recentelijk vastgesteld door Provinciale Staten en dus actueel. Ook de horizon van de huidige strategische plannen verschilt. Onze Structuurvisie en Watervisie richten zich op ontwikkelingen tot en met 2040-2050, de Agenda Groen en het Milieubeleidsplan kennen een veel minder verre horizon².

2) Zie bijlage 2 voor een overzicht van de strategische plannen die opgaan in de Omgevingsvisie NH2050

Het provinciaal beleid voor de fysieke leefomgeving strekt zich verder uit dan de genoemde wettelijke plannen. Denk bijvoorbeeld aan delen van het economisch beleid (werklocaties, toerisme/recreatie) en het cultuurbeleid (monumenten, archeologie). Het is daarom dat ook andere onderdelen van het provinciaal beleid een plek gaan krijgen in de omgevingsvisie. Ook dit zal gedurende het proces van totstandkoming duidelijk worden. Daarbij zal veel aandacht zijn voor kruisverbanden tussen verschillende sectoren. Een onderwerp als circulaire economie heeft bijvoorbeeld relevantie voor zowel economie als ruimte en milieu.

De afgelopen jaren hebben we al, samen met anderen, enkele integrale ruimtelijk-economische (gebieds)visies ontwikkeld: de visie NZKG 2040 en het Ontwikkelingsbeeld MRA 2040 dat recent is vertaald naar een Actie Agenda 2016-2020. De ontwikkelperspectieven in deze visies vormen bouwstenen voor onze omgevingsvisie.

WAAROM EEN INTEGRALE OMGEVINGSVISIE?

De omgevingsvisie vervangt al onze strategische plannen voor de fysieke leefomgeving. Onze visie moet een langetermijnverhaal bevatten dat als leidraad voor ons handelen kan dienen en dat legitimatie verschaft voor het inzetten van onze beschikbare middelen, om de leefomgeving van Noord-Holland voor de mensen die hier wonen, werken en op bezoek komen te verbeteren.

Het Provinciaal Verkeer- en Vervoerplan en de Structuurvisie Noord-Holland 2040 zijn inmiddels zes tot acht jaar geleden vastgesteld. Het Milieubeleidsplan en de Agenda Groen hebben een scope tot 2018 en de Watervisie geldt tot 2021.

Opgaven in de fysieke leefomgeving

De afgelopen jaren, sinds vaststelling van de eerste twee plannen, is de wereld in rap tempo veranderd en ze verandert continu. Er is een grote crisis geweest in de financiële sector, de trek naar de stad doet zich op mondiale schaal voor en brengt met name in de Metropoolregio Amsterdam een enorme druk op de woningmarkt met zich mee. Mensen die hun werkcarrière hier willen starten of voortzetten van binnen Nederland, expats in het kielzog van zich hier vestigende internationale bedrijven, vluchtelingen op zoek naar veiligheid en een nieuw bestaan.

Tegelijkertijd loopt de bevolkingsgroei in Noord-Holland Noord terug. Dit leidt lokaal tot een geringere bevolking met als gevolg een afnemende vraag naar voorzieningen, openbaar vervoer en minder draagvlak voor erfgoed. Veranderingen in de manier van werken en winkelen leiden tot structurele leegstandsproblemen in bestaand vastgoed. Hoe ziet de toekomstige vraag naar (culturele) voorzieningen eruit? Er vinden technologische ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit plaats waarvan het moeilijk in te schatten is wat de effecten voor de leefomgeving zijn.

De energiemarkt is in beweging waarbij op lange termijn steeds minder plek lijkt voor fossiele brandstoffen en de roep en noodzaak voor hernieuwbare energiebronnen toeneemt. Bestaande economische sectoren die decennia lang het fundament onder onze economie vormden zijn stuk voor stuk bezig zichzelf opnieuw uit te vinden en van nieuwe verdienmodellen te voorzien. Dit geldt voor de zeehavens, Schiphol, Flora Holland, maar ook binnen de agrarische sector die een groot oppervlak van Noord-Holland beslaat. Er zijn ook bestaande activiteiten die groeien, zoals de off shore industrie en toerisme met daarbij behorende kansen maar lokaal ook een groeiende druk op de bestaande omgeving. Er komen nieuwe economische activiteiten op ons af. Er is ruimte nodig voor startups, ontwikkeling van kennisinstellingen, aanpassingen, verbeteringen en vergroting van de digitale infrastructuur die randvoorwaarde is voor nieuwe economie. Een switch van een lineaire naar een circulaire economie brengt vragen met zich mee om op een andere manier naar vergunningverlening te kijken en heeft experimenteeruimte nodig om zichzelf te bewijzen. Klimaatverandering leidt tot een grotere aandacht voor waterveiligheid op de langere termijn. Regionale verschillen worden groter, er zijn gebieden met overdruk en gebieden waar de dynamiek lager is of zich op een andere manier openbaart. De recreatieve druk op het landschap neemt toe rondom de steden, terwijl er tegelijkertijd minder geld beschikbaar is voor beheer van recreatie- en natuurgebieden.

Een integrerende omgevingsvisie

Er loopt een rode draad door dit verhaal heen: de veranderingen worden vaak door (autonome) mondiale ontwikkelingen bepaald en ontwikkelen zich keer op keer door. Daarbij openbaren zich steeds meer kruisverbanden tussen verschillende sectoren. Economische activiteiten krijgen meer en meer een hybride vorm. Een kop koffie drinken in een boekenzaak vinden we tegenwoordig wel normaal, een verband tussen bloementelers en de denim-industrie in Amsterdam wordt dat ook. Net als het delen van een huis, een auto, en het denken in circulaire in plaats van eindige stromen grondstoffen. Activiteiten laten zich steeds minder in een hokje stoppen. Afhankelijk van het onderwerp is er in meer of mindere mate verband met verschillende schaalniveaus: de regio, de provincie, nationaal, Europa, mondiaal. Meer dan ooit ligt er dus naast inhoudelijke opgaven ook een opgave hoe om te gaan met deze continue veranderingen, wisselende schalen en daarmee gepaard gaande onzekerheden.

Voor alle geschetste ontwikkelingen geldt dat ze nooit op zichzelf staan, maar altijd samenhang vertonen met andere ontwikkelingen en effect hebben op de leefomgeving. Deze ontwikkelingen vragen ruimte; ruimte in fysieke zin maar ook anderszins. Ruimte om snel in staat te zijn in te spelen op veranderingen en verbanden te leggen. De huidige strategische plannen zijn onvoldoende toegesneden op die vragen, omdat ze vaak een te sectoraal perspectief hebben en een te statisch instrumentarium. Onze omgevingsvisie zal hierop een antwoord moeten geven.

4

AMBITIE: WAT VOOR OMGEVINGSVISIE WILLEN WE?

4 AMBITIE: WAT VOOR OMGEVINGSVISIE WILLEN WE?

De Omgevingswet betekent een fundamentele verandering voor de rol van de provincie op het gebied van de fysieke leefomgeving. Vanwege de voorgeschreven integrale benadering, vanwege de nadruk op vertrouwen en participatie van alle belanghebbenden en vanwege het uitgangspunt om meer flexibiliteit en maatwerk toe te passen (bestuurlijke afwegingsruimte). In onze omgevingsvisie zullen we een eigen invulling geven aan deze kernelementen van de Omgevingswet, passend bij de specifieke opgaven en (bestuurlijke) verhoudingen in Noord-Holland.

Daarbij liggen er voor de provincie grote opgaven in de fysieke leefomgeving in het verschiet. Opgaven die zich typeren door de sterke onderlinge samenhang en waar ons huidig (sectorale) beleid nog onvoldoende antwoord op heeft. Denk bijvoorbeeld aan de effecten van de teruglopende bevolkingsgroei in Noord-Holland Noord op voorzieningen, openbaar vervoer en het draagvlak voor erfgoed. En de grote veranderingen in mobiliteit in combinatie met verdergaande verstedelijking in de Metropoolregio Amsterdam.

Dit vraagt om een ambitieuze aanpak: geen 'nietje' door de bestaande strategische plannen, maar een echt integrerende visie waarin we waar nodig nieuwe richtinggevende keuzes maken om een antwoord te bieden op de opgaven die op ons afkomen. En een visie waarin we scherp onze rol en positie bepalen ten opzichte van alle andere partijen in de fysieke leefomgeving, omdat het speelveld door de Omgevingswet danig verandert: hoe zien wij de langetermijntoekomst van de fysieke leefomgeving in Noord-Holland, hoe willen we sturing geven aan deze ontwikkeling en welke rol zien we daarbij voor onszelf en wat laten we aan anderen over?

Het opstellen van onze omgevingsvisie loopt vooruit op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De aanpak die we kiezen bij de omgevingsvisie zal maatgevend zijn voor de wijze waarop wij omgaan met de veranderingen die de Omgevingswet met zich meebrengt.

De omgevingsvisie kent een grote mate van vormvrijheid. Dit biedt ons de ruimte om eigen ambities te stellen voor de aanpak en invulling van onze omgevingsvisie

Richtinggevende keuzes op basis van een integrale afweging

Onze omgevingsvisie is het langetermijntoekomstbeeld dat al onze strategische keuzes omvat over de noodzakelijke en gewenste ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving in Noord-Holland. Onze omgevingsvisie is integraal. In de visie brengen wij ons strategisch beleid op verschillende terreinen als ruimtelijke ontwikkeling, verkeer en vervoer, water, milieu, wonen, natuur en cultureel erfgoed samen. Niet als optelsom van sectorale plannen, maar als samenhangende visie op de fysieke leefomgeving waarin verbanden worden gelegd tussen de verschillende beleidsonderdelen en waarin richtinggevende keuzes worden gemaakt op basis van een integrale afweging.

Deze integrale benadering biedt mogelijk een nieuwe kijk op ons huidige (sectorale) beleid en kan spanningen blootleggen tussen verschillende sectorale belangen. Uitgangspunt moet zijn dat onze omgevingsvisie niet alleen de samenhang tussen beleidsonderdelen zichtbaar maakt, maar ook spanningen oplost. Alleen dan kan de omgevingsvisie dienen als kompas voor ons handelen bij concrete initiatieven en worden onze beslissingen voorspelbaar en vertrouwenwekkend voor anderen (initiatiefnemers, gemeenten). Dit is ook nodig om de omgevingsvisie richtinggevend te laten zijn voor de onderliggende (sectorale) programma's en te vertalen naar de omgevingsverordening.

Hiervoor zullen soms nieuwe keuzes nodig zijn. Ook omdat sprake kan zijn van nieuwe ontwikkelingen waar we nu geen antwoord op hebben. De mate waarin nieuwe en andere afwegingen nodig zijn, zal per thema en opgave verschillen.

Gezien de groeiende samenhang tussen opgaven in de leefomgeving, zeker de langetermijntransities die nu plaatsvinden (denk aan energie en klimaat), is juist op strategisch niveau integratie van beleid belangrijk. Het gaat daarbij niet alleen om samenhang tussen sectoren, maar ook om samenhang tussen gebieden, tussen schaalniveaus (gemeenten, regio's en provincie) en tussen de lange en korte termijn.

Wanneer we bij botsende belangen op strategisch niveau integraal afgewogen en richtinggevende keuzes maken, komen deze dilemma's niet steeds terug op uitvoerend niveau.

DILEMMA UIT DE PRAKTIJK

Gebruik en beleving van het landschap

We staan voor meerdere keuzes als het gaat om gebruik van het landschap. De druk op het landschap neemt op veel plekken toe, met name direct rond de steden. En ontwikkelingen in de landbouw (zoals schaalvergroting) staan regelmatig op gespannen voet met recreatieve, cultuurhistorische en natuurlijke waarden van het landschap:

- A** Gebruiksintensiteit landschap door recreatie; waar moeten we de toegankelijkheid van het landschap vergroten (spreiden drukte door nieuwe routes en betere voorzieningen), en waar juist niet (ruimte voor landbouw/natuur)?
- B** Verzilting/zoetwatertekort; blijven pompen vraagt steeds meer inzet; is meer inzetten op adaptatie agrarische sector zinvol? In welke mate moeten we blijven ontzilten?
- C** Bestaande en geplande nieuwe doorsnijdingen zorgen voor fragmentatie van het landschap met gevolgen voor toegankelijkheid, biodiversiteit etc. (A8/A9, Duinpolderweg, fietsnetwerk)

Beleid voor de lange termijn: houdbaar en wendbaar

De wereld om ons heen verandert in snel tempo. Technologische innovaties, bijvoorbeeld op het gebied van mobiliteit (zelfrijdende auto's, razendsnelle elektrische fietsen) en duurzame energie, volgen elkaar steeds sneller op. Een toekomstbestendige omgevingsvisie met als horizon 2050 vindt zijn basis in trends en ontwikkelingen en de hiermee gepaard gaande opgaven voor de lange termijn.

Onze huidige plannen voor de fysieke leefomgeving bieden niet altijd een passend antwoord op deze opgaven. Zo biedt onze PVVP geen visie op nieuwe ontwikkelingen als smart mobility en de brede mobiliteitsvraag (ook fietsen en lopen) in relatie tot ruimtelijke ordenings- en milieuvraagstukken.

In onze omgevingsvisie zullen wij verder vooruit kijken naar de opgaven en transities die voor ons liggen en met die kennis op tijd keuzes maken en maatregelen nemen. Het is de bedoeling dat in onze omgevingsvisie ons strategisch beleid voor de fysieke leefomgeving voor langere tijd wordt vastgelegd en niet met alle winden meewaait. Welke waarden mogen mensen die in Noord-Holland, wonen, werken en recreëren langjarig verwachten van onze leefomgeving? Onze omgevingsvisie moet langer meegaan dan een bestuursperiode. Per opgave kan de horizon echter verschillen en zal het begrip 'lange termijn' in de omgevingsvisie een invulling op maat krijgen.

Tegelijkertijd zijn de veranderingen die van invloed zijn op de fysieke leefomgeving en hun impact moeilijk te voorspellen. Sinds in 2010 de Structuurvisie Noord-Holland 2040 werd vastgesteld is de manier van werken veranderd, de kantorenmarkt ingestort en bleek de trek naar de stad nog groter dan verwacht. Ook hebben geopolitieke ontwikkelingen de energietransitie nog urgenter gemaakt.

Dit vraagt om wendbaar beleid. Een toekomstbestendige omgevingsvisie zet koers, maar laat ook ruimte voor flexibiliteit om in te kunnen spelen op veranderingen waarvan we het verloop nog niet kennen. Zonder het langetermijntontwikkelingsbeeld en de principes die daarbij voor ons gelden, geweld aan te doen. Dit vraagt behalve om ruimte ook om een andere manier van werken. Een werkwijze waarbij de rode draad is structureel oog te hebben voor wat er in de wereld voor ontwikkelingen zijn, die direct effect hebben op de Noord-Hollandse leefomgeving.

De programma's en de omgevingsverordening die onder de omgevingsvisie komen te hangen richten zich op de kortere termijn en hiermee kunnen we inspelen op actuele ontwikkelingen en veranderingen.

DE MOGELIJKE WEGEN VAN MOBILITEIT

Nieuwsgierig naar de toekomst van mobiliteit dromen de meeste beleidsmakers al over de zelfrijdende auto's, Hyperloops en voertuigen op waterstof. We weten echter niet hoe snel en wélke ontwikkelingen zich zullen voltrekken, maar we weten ook niet in welke mate de weggebruikers in Noord-Holland de nieuwe ontwikkelingen zullen accepteren.

Efficiënter gebruik van de ruimte en een gezonde leefomgeving naast de druk bereden snelwegen met energieopwekkende voertuigen. Sommige glazenbolprofessionals wijzen erop dat 'beleving' een steeds nadrukkelijker onderdeel gaat worden van mobiliteit, omdat de weggebruiker zijn directe attentie kan verleggen van de weg naar het landschap of de stad.

Interessant zijn de regionale verschillen. De toekomst kan een antwoord in handen hebben voor maatschappelijke uitdagingen in dunbevolkte gebieden met zelfrijdende OV-voertuigen, maar de problemen in de nu al drukke binnensteden verergeren. De verwachting is dat straks meer mensen toegang hebben tot een (deel)auto en meer kilometers gaan afleggen, hoewel de betaalbaarheid van een dergelijke zelfrijdende auto hierin een cruciale rol speelt.

Diverse partijen proberen aan de onzekerheid over de snelheid van de ontwikkelingen een duiding te geven. Recent liet het WLO zich ontvallen dat de verandering een geleidelijk groeitraject is, waarbij we pas na 2050 volledig overgestapt zijn op de zelfrijdende auto. Vervanging van het 'domme' wagenpark naar het slimme systeem van zelfrijdende auto's kost tijd, ook om duidelijkheid te creëren over eenduidige richtlijnen en over de juridische aansprakelijkheid bij ongevallen. Het is echter zeker dat de ontwikkeling op het gebied van mobiliteit een directe relatie heeft met de manier waarop wij omgaan met ons landschap, aanhaken op de energietransitie en het hoofd bieden aan de verdere verstedelijking. Verbanden die nu nog niet zijn te signaleren, kunnen op korte termijn snel boven het maaiveld steken.

Oog voor regionale verschillen

Noord-Holland is een provincie van verschillen. De ruimtelijke dynamiek in het noorden is anders dan in de Metropoolregio Amsterdam. In de Kop van Noord-Holland is relatief weinig druk op de ruimte en daar vermindert juist het draagvlak voor voorzieningen - met leegstand als gevolg. In de MRA daarentegen ligt een grote woningbouwopgave die binnenstedelijk moet worden opgelost om aan de vraag naar dergelijke woon-werkmilieus te voldoen en tegelijkertijd bestaande infrastructuur optimaal te benutten en het groen rond de stad te behouden. De grote transities in de fysieke leefomgeving (energie, klimaatadaptatie) spelen overal in Noord-Holland, maar de impact op de leefomgeving pakt per regio anders uit. Ook in termen van bestuurskracht is er sprake van een grote verscheidenheid.

Onze omgevingsvisie moet recht doen aan deze verschillen. Het regionale perspectief zal daarom een rode draad vormen in onze omgevingsvisie. Zowel in termen van opgaven en inhoud van beleid als onze sturingsfilosofie is regionaal maatwerk nodig.

Reikwijdte: kerntaken provincie en selectiviteit in opgaven

De omgevingsvisie vraagt om een brede en integrale benadering, maar heeft ook afbakening nodig. Voor ons gelden de zeven kerntaken uit Kompas 2020 als inhoudelijke focus en als het vertrekpunt van waaruit we in onze omgevingsvisie zullen kijken naar (onze rol in) de fysieke leefomgeving:

- Duurzame ruimtelijke ontwikkeling & waterbeheer
- Milieu, energie & klimaat
- Vitaal platteland, natuurbeheer & ontwikkeling natuurgebieden
- Regionale bereikbaarheid & regionaal openbaar vervoer
- Regionale economie
- Culturele infrastructuur & monumentenzorg
- Kwaliteit van het openbaar bestuur

De laatstgenoemde kerntaak (kwaliteit van het openbaar bestuur) heeft niet direct betrekking op de fysieke leefomgeving, maar wel op onze sturingsfilosofie. Met deze zeven kerntaken verbreden wij de minimale wettelijke scope van de omgevingsvisie (verkeer en vervoer, milieu, ruimte, water).

Gevaar van een brede scope is dat de omgevingsvisie een allesomvattende visie wordt waarin de sectorale visies op verkeer en vervoer, milieu, etc. in hun volle reikwijdte en diepgang terugkomen. Dit zou ten koste gaan van de slagkracht en gaat voorbij aan het uitgangspunt dat de omgevingsvisie een integrale en strategische visie op hoofdlijnen vormt.

Dit betekent dat we selectief zullen zijn in de opgaven die we een plek geven in onze omgevingsvisie. Ook om recht te doen aan het principe in de Omgevingswet om meer eigen afwegingsruimte te bieden aan lokale overheden.

Onze omgevingsvisie zal zich richten op die opgaven die 1) zich afspelen op het regionale en provinciale schaalniveau, 2) integraal doorwerken (in andere opgaven) en 3) een langetermijnkarakter hebben. Opgaven gericht op de korte en middellange termijn kunnen in een programma worden ondergebracht.

Keernelementen: sturingsfilosofie, principes en ontwikkelrichtingen

Onze omgevingsvisie richt zich op het strategisch beleid voor de lange termijn. Het is de uitdaging om een visie op te stellen die concrete en richtinggevend keuzes bevat en niet steeds bijgesteld moet worden. Onze omgevingsvisie gaat in op de volgende onderdelen.

- 1 onze ambitie voor de lange termijn:** waar willen we dat Noord-Holland duurzaam voor staat?
- 2 onze principes:** hoe willen we omgaan met de opgaven die op ons afkomen en welke opgaven vinden wij daarbij onze prioriteit; welke (omgevings)waarden vinden wij belangrijk in het licht van onze langetermijnambitie en welke principes hanteren wij om de ze waarden te beschermen en te ontwikkelen?
- 3 de ontwikkelrichtingen:** hoe zien wij, uitgaande van de waarden en principes die voor ons leidend zijn, de gewenste ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in Noord-Holland en wat is nodig om dit doel te bereiken?
- 4 onze sturingsfilosofie:** hoe zien wij onze eigen verantwoordelijkheid en rol in de fysieke leefomgeving en hoe die van anderen; hoe gaan we om met de uitgangspunten vertrouwen en participatie in de Omgevingswet; hoe gaan we om met regionale verschillen?

Niet-strategisch beleid, oftewel wat we concreet gaan doen op de korte en middellange termijn, hoort thuis in de programma's die onder onze omgevingsvisie komen te hangen.

We zullen laten zien welke bestaande programma's aansluiten op de omgevingsvisie en reeds bestaand beleid voor de korte termijn dat aansluit op onze omgevingsvisie in kaart brengen en waar nodig vertalen naar programma's.

Het opstellen van nieuwe programma's laten wij over aan een volgend college dat daarmee eigen accenten kan leggen op basis van het langetermijnontwikkelingsbeeld in onze omgevingsvisie.

Onder de omgevingsvisie komt ook de omgevingsverordening te hangen. Deze stellen we gelijktijdig met de omgevingsvisie op. Hierin nemen we op welke regels we stellen aan onszelf en aan anderen om de omgevingswaarden en -kwaliteiten die we belangrijk vinden te beschermen en te ontwikkelen. De verordening vormt de weerslag van onze sturingsfilosofie. Het moment van vaststelling van de omgevingsverordening wordt gekoppeld aan het moment dat de Omgevingswet daadwerkelijk van kracht wordt. Er komt een invoeringswet om de overgang naar de Omgevingswet te regelen. De omgevingsverordening kan echter niet eerder worden vastgesteld dan dat de Omgevingswet van kracht wordt. Indien de vaststelling van de Omgevingswet op een later tijdstip plaatsvindt dan nu door het Rijk voorzien, dan schuift het moment van vaststellen van de provinciale omgevingsverordening daarmee op. Voor het moment van vaststelling van de omgevingsvisie is dit niet van invloed. Deze vaststelling kan plaatsvinden vooruitlopend op het van kracht worden van de Omgevingswet.

ONTWIKKELPRINCIPES

Bij het kiezen van ontwikkelprincipes voor onze provincie gaat het om het beantwoorden van de vraag: wat mogen mensen die in Noord-Holland wonen, werken of op bezoek komen langjarig verwachten aan te treffen in onze provincie? Voorbeelden van mogelijke principes in onze omgevingsvisie zijn:

Mobiliteit, verstedelijking en leefomgeving

Uitgangspunt is dat we vinden dat iedere inwoner van Noord-Holland maximale keuzevrijheid moet hebben in het gebruik van vervoermiddelen. Voor verstedelijking is het uitgangspunt dat we de mensen in Noord-Holland voldoende huisvesting willen bieden en daarbij goed kijken naar de vraag. Daarbij speelt de trek naar de stad een grote rol. Tegelijkertijd willen we ook dat de Noord-Hollander dichtbij huis kan recreëren in een aantrekkelijk landschap. Vanuit deze combinatie van uitgangspunten kiezen we voor het hierbij passende ontwikkelprincipe van duurzame verstedelijking langs bestaande OV-infrastructuur en leggen we de prioriteit van stedelijke en dorpse ontwikkeling rond OV-knooppunten.

Waterveiligheid

De provincie Noord-Holland wordt aan drie kanten omgrensd door water. Vele delen van de provincie liggen beneden de zeespiegel. Piekbelastingen zullen zich vaker en groter voordoen. Het uitgangspunt is dat we een ieder die hier woont, werkt en op bezoek komt maximale veiligheid willen bieden. Het ontwikkelprincipe in Noord-Holland is dat bij elke nieuwe ontwikkeling in Noord-Holland waterveiligheid als prioritaire opgave moet worden meegenomen.

PROCESAANPAK

5 PROCESAANPAK

Het ontwikkelen van onze omgevingsvisie is een complex en omvangrijk proces. Het gaat om kijken naar de opgaven voor de fysieke leefomgeving op de lange termijn en hieraan richtinggevende keuzes verbinden. Dit moeten we samen met anderen doen.

Het zelfbindende karakter van de omgevingsvisie doet niets af aan het feit dat de complexe opgaven waar we voor staan, vragen om coalities van alle belangen en betrokkenen: overheden, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en burgers.

Uitgangspunt is dat onze omgevingsvisie gedragen wordt door zo veel mogelijk partijen die werken aan de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in Noord-Holland. Dit draagt er aan bij dat onze visie doorwerkt in het handelen van anderen. De uitdaging is om het langetermijnontwikkelingsbeeld in onze omgevingsvisie zo te formuleren dat het anderen uitnodigt hieraan een bijdrage te leveren.

Zoals in het Coalitieakkoord aangekondigd, krijgt daarom de participatie van gemeenten, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven een belangrijke plek in het proces van totstandkoming. We gebruiken daarvoor verschillende vormen, passend bij de specifieke fases van het proces.

Waar mogelijk kiezen we voor een regionale benadering, omdat de samenhang tussen opgaven in de fysieke leefomgeving bij uitstek speelt op regionaal niveau.

Hier beschrijven we eerst de fasering van het proces en wordt de aanpak per fase toegelicht. Daarna wordt specifiek ingegaan op de invulling van de participatie in het proces.

Fasering

Het proces van totstandkoming bestaat uit zes fasen. Iedere fase krijgt een eigen aanpak die wordt afgesloten met de besluitvorming door Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten.

FASE 1

De eerste fase richt zich op het formuleren van de ambitie voor onze omgevingsvisie en de inrichting van het proces van totstandkoming. Dit heeft geresulteerd in deze startnotitie, waarmee Provinciale Staten de kaders stellen voor het ambitieniveau en de reikwijdte van de omgevingsvisie en de procesaanpak.

FASE 2

In de tweede fase gaan we op verkenning uit. Drie vragen staan hierbij centraal: hoe staat de fysieke leefomgeving in Noord-Holland er nu voor, welke trends en ontwikkelingen zien we op onze provincie afkomen en welke opgaven en dilemma's vloeien hieruit voort voor de fysieke leefomgeving?

De provincie heeft niet altijd het antwoord op deze vragen. De trends, ontwikkelingen en opgaven die hiermee samenhangen gelden bovendien niet alleen voor ons, maar voor iedereen die betrokken is bij de fysieke leefomgeving in Noord-Holland.

Zo gaan gemeenten gelijktijdig of in de nabije toekomst aan de slag met hun omgevingsvisie. Wij vinden het belangrijk dat we - los van de autonome keuzes die gemeenten en anderen kunnen maken - een gemeenschappelijk vertrekpunt en referentiekader hebben in de vorm van een gedeeld beeld van de toekomst.

Daarom kiezen we in deze fase voor een cocreatieve aanpak. In kleinere bijeenkomsten, kennisateliers en individueel gaan we in gesprek met sleutelfiguren uit de wetenschap, uit het bedrijfsleven, vertegenwoordigers van gemeenten, waterschappen, kennisinstellingen, ontwikkelaars en maatschappelijke organisaties en met andere professioneel geïnteresseerden.

In deze fase staat de inbreng van kennis centraal. Kennisinstellingen zullen daarom in dit stadium van het proces een belangrijke rol vervullen. Ook kiezen we bewust voor gesprekken in een kleinere setting. In een breder verband (arena) zullen eerder belangen op tafel komen en dat is in deze fase nog niet aan de orde. Waar mogelijk en nodig hanteren we een regionale benadering. Hierbij maken we gebruik van bestaande structuren zoals de regioambassadeurs in de MRA.

We gaan deze gesprekken goed voorbereid in, maar wel met een open en onderzoekende houding. Al het onderzoek dat de afgelopen tijd al is gedaan, bijvoorbeeld in het kader van de Actie Agenda MRA, de Nationale omgevingsvisie, onze eigen Watervisie en de ruimtelijke verkenningen energietransitie, zullen we gebruiken en vertalen naar een voorzet voor het gesprek.

Waar nodig zullen we aanvullend onderzoeken en verkenningen laten uitvoeren, bijvoorbeeld om trends en ontwikkelingen te vertalen naar de specifieke effecten voor Noord-Holland en de verschillende regio's. Mogelijk passen we daarbij een scenariomethodiek toe. Daarnaast zullen we een evaluatie laten uitvoeren naar ons huidige strategische beleid voor de fysieke leefomgeving. Hierbij maken we zo veel mogelijk gebruik van al uitgevoerde evaluaties van ons bestaand beleid, zoals de evaluatie naar de nu geldende beschermingsregimes in Noord-Holland.

Deze verkennende fase mondt uit in de Verkenningen NH2050. De Verkenningen NH2050 geven een beeld van de trends en ontwikkelingen die effect hebben op de fysieke leefomgeving in Noord-Holland en agenderen de hieruit voortvloeiende opgaven voor de lange termijn. In de Verkenningen vindt nog geen selectie van opgaven plaats, maar worden wel de dilemma's geschetst die met de langetermijnopgaven (kunnen) samenhangen. De Verkenningen NH2050 zullen zoveel mogelijk vertaald zijn naar de verschillende regio's.

De Verkenningen NH2050 vormen een coproductie van alle partijen (overheden, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties) die betrokken zijn bij de fysieke leefomgeving in Noord-Holland. Een belangrijke verbindende rol is hierbij weggelegd voor de wetenschap en kennisinstellingen. Wij zullen met het oog op het vervolg van het proces wel de 'eindredactie' voeren.

Om deze reden zullen wij de Verkenningen NH2050 ook niet vaststellen. De Verkenningen dienen als gemeenschappelijk referentiekader voor alle partijen die werken aan de fysieke leefomgeving in Noord-Holland. Voor ons vormen de Verkenningen het vertrekpunt voor de volgende fase waarin we zelf positie gaan bepalen: Koers NH2050. De Verkenningen zullen wel besproken worden in de Statencommissie. Zo kunnen Provinciale Staten er kennis van nemen en aandachtspunten voor het vervolg aan GS meegeven.

Aan het eind van deze fase starten we met een digitaal platform op internet: NH2050. Doel is de inwoners van Noord-Holland te betrekken bij de opgaven waar we voor staan. Het platform zal doorlopen tot vaststelling van de definitieve omgevingsvisie in juni 2018.

Om ervoor te zorgen dat het bereik van het platform groot genoeg is, wordt dit ondersteund door een publiekscampagne. De inzet van radio en tv behoort daarbij tot de mogelijkheden. Voor dit onderdeel zal een specifieke communicatiestrategie worden ontwikkeld.

ECONOMISCHE TRANSITIE van lineaire naar circulaire economie

Het huidige economische systeem is vooral lineair: grondstoffen worden omgezet in producten die aan het einde van hun levensduur worden vernietigd. Vanwege het schaarser worden van grondstoffen, de uitputting van fossiele-energiebronnen en de daarmee samenhangende onvoorspelbare prijsontwikkelingen en onzekerheden op de lange termijn, is het begrip circulaire economie als alternatief in opmars. Kern van circulaire economie is dat op een andere manier naar productiecycli en afvalstromen wordt gekeken: afval als grondstof. Deze transitie maakt dat de levensduur van grondstoffen en producten wordt verlengd en in theorie eeuwig kan zijn. Enerzijds zal het winnen van grondstoffen gaan afnemen, anderzijds zal er minder afval hoeven te worden verwerkt. Het afval dát overbodig is geworden zal veelal organisch zijn, zodat de aarde die kan opnemen. Het verdienmodel dat hierbij hoort, is een totaal andere dan die we gewend zijn.

Ruimtelijk kan dit uiteenlopende consequenties hebben. Het betekent dat het reserveren van locaties voor het winnen van grondstoffen of het verwerken (storten/verbranden) van afval op termijn tot het verleden kan behoren. Anderzijds zullen we meer ruimte moeten reserveren - als het al niet via dubbelgebruik kan - voor de winning van energie. Waarbij winning en afname van energie steeds meer in de nabijheid van elkaar zal plaatsvinden.

FASE 3

In deze fase gaan we op basis van de Verkenningen NH2050 keuzes maken. Centraal staat de vraag hoe we om willen gaan met de opgaven die op ons afkomen en welke opgaven we als onze prioriteit zien. Waar willen we dat Noord-Holland duurzaam voor staat en welke (omgevings)waarden vinden we daarbij van belang?

Hier zullen dilemma's uit voortkomen, omdat de omgevingswaarden die wij van belang vinden in bepaalde gevallen kunnen botsen. In deze fase maken we hierin richtinggevende keuzes: welke principes zijn leidend voor ons om de (omgevings)waarden die we van belang vinden te beschermen en te ontwikkelen? Ook spreken we ons uit over onze sturingsfilosofie: hoe zien wij onze eigen rol en verantwoordelijkheid en hoe die van anderen?

Als vertrekpunt voor deze fase zetten we de trends, ontwikkelingen en hiermee gepaard gaande opgaven op provinciaal en regionaal niveau af tegen ons huidige strategische beleid. Hiermee wordt duidelijk waar ons huidige beleid nog voldoet en waar nieuwe keuzes nodig zijn.

Deze fase resulteert in de Koers NH2050. De Koers NH2050 is onze eigen ambitie als provincie voor de toekomst en gaat over onze eigen inzet bij de opgaven in de fysieke leefomgeving op de lange termijn. Dit betekent dat de inzet van participatie anders is dan de fase hiervoor. We kiezen voor consultatie in de vorm van één of meerdere bijeenkomsten voor professionals (gemeenten, waterschappen, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties) en een platform op internet voor het brede publiek. Net als in de voorgaande fase hanteren we hierbij, waar nodig en mogelijk, een regionaal perspectief.

Provinciale Staten stellen in juni 2017 de Koers NH2050 vast.

DILEMMA UIT DE PRAKTIJK extra uitleglocaties eengezinswoningen?

De dominante trend op het gebied van huisvesting is de trek naar de stad. In demografische zin is er sprake van vergrijzing in heel Noord-Holland. Er zijn wel regionale verschillen zichtbaar. De instroom van jongere mensen en expats in het zuidelijk deel van de provincie, en dan met name in en om Amsterdam, laat lagere vergrijzingspercentages in het zuiden van Noord-Holland zien. In absolute zin vergrijst Amsterdam overigens wel degelijk. In Noord-Holland Noord ontbreekt een dergelijke instroom waardoor op termijn daar de bevolkingsafname sneller zichtbaar zal worden. Toch zijn er zowel in het noorden als het zuiden van de provincie initiatieven voor extra nieuwbouwlocaties in uitleggebieden bovenop de bestaande afspraken over uitleglocaties. En dan met name in woonmilieus met eengezinswoningen met een tuin. Dit wordt deels veroorzaakt door de vraag op korte termijn en deels doordat er grondposities zijn ingenomen, zowel door overheden als ontwikkelaars, waarvan men de investering wil terugverdienen. Er is op dit moment een vraag naar dergelijke woonmilieus, deze is echter niet onbeperkt.

De huidige afspraken over uitleglocaties lijken volgens de prognoses te voldoen aan de vraag in de komende jaren. Op de lange termijn kan een te grote hoeveelheid van in dit woonmilieu gebouwde wijken negatieve financiële en leefbaarheidseffecten met zich meebrengen die op de schouders van andere partijen zullen landen. Stel, je bouwt extra eengezinswoningen bij in een nieuwbouwwijk, dan zullen die op dit moment waarschijnlijk wel bewoond gaan worden. Wanneer echter over twintig jaar de vergrijzing op zijn top is, zal er aan dergelijke woonvormen minder behoefte zijn. Resultaat zal zijn een overmaat aan eengezinswoningen. Niet zozeer de eengezinswoningen die nu zouden worden bijgebouwd, maar de woningen in hetzelfde segment van oudere datum dreigen dan onverkoopbaar te worden. Dat betekent een hypotheek op de individuele huizenbezitter van een woning gebouwd in de jaren 60-, 70- en 80-wijken van de vorige eeuw. Leegstand en verpaupering van deze wijken ligt dan op de loer, met alle overheidsinspanningen en investeringen als gevolg om de leefbaarheidsproblemen hiervan tegen te gaan. De vraag is dus in hoeverre de provincie Noord-Holland wil meegaan in initiatieven voor extra uitleglocaties

FASE 4

In deze fase vertalen we de keuzes/principes in Koers NH2050 naar ontwikkelrichtingen voor Noord-Holland. Hoe zien wij, uitgaande van de principes in de Koers, de gewenste ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in Noord-Holland en wat is nodig om dit doel te bereiken? Hierbij is veel aandacht voor de regionale verschillen binnen de provincie.

Waar nodig zullen we onze visie vertalen naar een verordening die juridisch doorwerkt op anderen. De verordening zal een weerslag zijn van onze sturingsfilosofie. Ook in deze fase zullen we de omgeving consulteren. Professionals via een bijeenkomst halverwege en het brede publiek via ons platform op internet.

Deze fase resulteert in de concept-omgevingsvisie NH2050 en de concept-omgevingsverordening die in november 2017 door GS zullen worden vastgesteld. De concept-omgevingsvisie NH2050 en concept-omgevingsverordening worden in december 2017 besproken in de Statencommissie.

FASE 5

In deze fase worden de concept-omgevingsvisie NH2050 en concept-omgevingsverordening ter inzage gelegd. De inspraakreacties zullen meegenomen worden in de definitieve omgevingsvisie en -verordening.

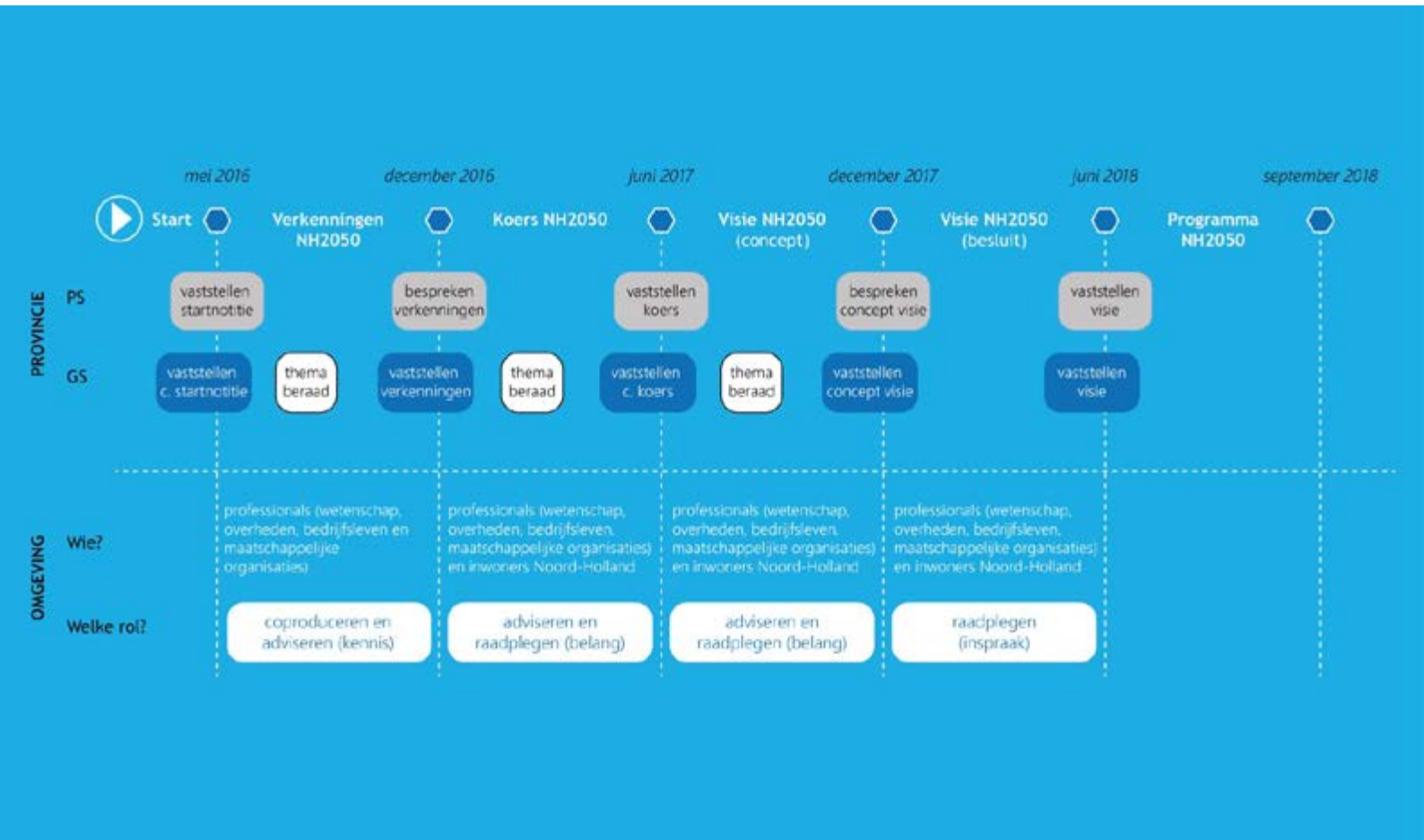
Uiteindelijk zullen Provinciale Staten in juni 2018 de definitieve omgevingsvisie vaststellen. Het moment van vaststellen van de omgevingsverordening is, zoals eerder aangegeven, gekoppeld aan het daadwerkelijke moment dat de Omgevingswet van kracht wordt.

FASE 6

In deze laatste fase zullen we onze omgevingsvisie NH2050 voor de lange termijn vertalen naar beleid c.q. programma's voor de korte termijn. Wat gaan we de komende jaren concreet doen om straks onze lange-termijndoelen te kunnen bereiken? Dit doen we door een overzicht te maken van bestaand (sectoraal) beleid dat aansluit bij onze omgevingsvisie en in de vorm van programma's daar concreet uitvoering aan kan geven. Waar nodig stellen we deze programma's bij om ze in lijn te brengen met onze omgevingsvisie.

De ontwikkeling van eventuele nieuwe programma's laten we over aan een volgend college. Daarmee kan het nieuwe college eigen accenten leggen op basis van het langetermijntonwikkelingsbeeld in onze omgevingsvisie.

Participatie

Participatie is een kernbegrip in de Omgevingswet. Door vroegtijdig, ‘aan de voorkant’, alle belanghebbenden te betrekken bij visie- en planvorming, ontstaat meer draagvlak. Ook worden plannen inhoudelijk beter en realistischer, omdat alle aspecten van meet af aan in beeld zijn. Dit geldt bij uitstek ook voor onze omgevingsvisie.

In ons Coalitieakkoord hebben we de ambitie uitgesproken op zoek te gaan naar uitbreiding van ons instrumentarium voor burgerparticipatie. We willen de omgevingsvisie gebruiken om te experimenteren met nieuwe vormen waarin we burgers betrekken bij het beleidsproces. Provinciale Staten hebben aangegeven nauw betrokken te willen zijn bij de participatie van burgers en de relevante omgeving in het proces van totstandkoming van de omgevingsvisie.

Mede gezien het zelfbindende karakter van de omgevingsvisie is een zorgvuldige afweging nodig van de inzet van participatie in het proces van totstandkoming. Wie betrekken we, wanneer doen we dat, welke vorm gebruiken we hiervoor en – heel belangrijk - welke rol geven we de omgeving in het proces? Er zijn verschillende rollen mogelijk: zelf organiseren, meebeslissen, coproduceren, adviseren en raadplegen. Om de verwachtingen goed te managen, is het belangrijk dat we steeds transparant zijn over de rol die de omgeving heeft in een bepaalde fase.

De ontwikkeling van de fysieke leefomgeving raakt iedere Noord-Hollander, niet alleen de professionals die er dagelijks aan werken. Denk aan de impact van klimaatverandering op de inrichting van onze kusten en de beschikbaarheid van drinkwater, de consequenties van de zelfrijdende auto op het wegverkeer en de zoektocht naar hernieuwbare energiebronnen, niet alleen vanwege het dreigende tekort aan fossiele brandstoffen maar ook vanuit de behoefte in de samenleving zelf aan duurzame vormen van energie.

Merkbaar is dat groepen en individuen in de samenleving zich steeds vaker organiseren tot nieuwe coalities die werk maken van een prettige en duurzame leefomgeving.

PARTICIPATIELADDER

De participatieladder is een herkenbaar instrument dat de beschikbare participatie-vormen presenteert. De inwoner van Noord-Holland...

- **Zelf organiseren**
...organiseert en voert zelf projecten uit
- **Meebeslissen**
...is medeverantwoordelijk voor beslissingen
- **Coproductie**
...werkt intensief met de provincie mee aan plannen of beleid
- **Adviseren**
...genereert ideeën en oplossingen voor een goed advies binnen een beleidsthema
- **Raadplegen**
...geeft zijn mening of kennis rond een beleidsonderwerp

Deze kracht willen we benutten. Daarom willen we, naast de professionals, ook de inwoners van Noord-Holland actief betrekken in het proces naar onze omgevingsvisie. Hiermee willen we bewustwording en een gevoel van urgentie creëren over de langetermijnopgaven voor de fysieke leefomgeving van Noord-Holland.

Deze vragen namelijk om plannen en acties voor de korte termijn. Wat moeten we, beredeneerd vanuit de toekomst, nu ondernemen om in 2050 een aantrekkelijke leefomgeving in Noord-Holland te hebben? De participatie van de omgeving in het proces van totstandkoming concentreert zich op fase 2 (Verkenningen NH2050), fase 3 (Koers NH2050) en fase 4 (Visie NH2050 – concept). In deze fasen vindt de daadwerkelijke visievorming plaats.

In iedere fase organiseren we bijeenkomsten met verschillende werkvormen. Hierbij kiezen we zoveel mogelijk voor een regionale benadering.

Halverwege elke fase zullen we een grote bijeenkomst organiseren voor professionals (overheden, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, wetenschap/kennisinstellingen). Dit biedt steeds de kans om de omgeving te laten zien waar we op dat moment staan en daar het gesprek over te voeren. Het geeft ook de ruimte om de opbrengsten van dit gesprek daadwerkelijk mee te nemen en te verwerken in datgene wat ter besluitvorming aan Provinciale Staten wordt voorgelegd.

Daarnaast zal een digitaal platform op internet worden ingericht waar inwoners van Noord-Holland worden uitgenodigd en uitgedaagd om mee te denken en hun mening te geven, startend met de Verkenningen NH2050 (januari 2017) en doorlopend tot de Visie NH2050 (december 2017). Hoe ziet men de leefomgeving in Noord-Holland over 30 jaar? Welke waarden en kwaliteiten vindt men belangrijk en welke opgaven het meest urgent? Wat kan en wil men zelf doen aan deze opgaven? Op het platform kan iedereen ook het proces volgen, tussenproducten meelesen en reageren. Om ervoor te zorgen dat het bereik van het digitaal platform groot genoeg is, wordt dit ondersteund door een publieks-campagne.

In fase 5 (Visie NH2050 – besluit) vindt de wettelijke inspraak plaats op de concept-omgevingsvisie en concept-omgevingsverordening³.

Afstemming met andere overheden

De Omgevingswet verplicht Rijk, provincies en gemeenten tot het opstellen van een omgevingsvisie. Het feit dat alle overheden min of meer gelijktijdig werken aan een omgevingsvisie biedt kansen voor samenwerking bijvoorbeeld bij opgaven die de provinciegrenzen overschrijden. Niet alleen betrekken wij daarom andere overheden bij het opstellen van onze eigen omgevingsvisie, wij zullen ook waar nodig onze inbreng leveren in de omgevingsvisies van gemeenten, buurprovincies en het Rijk.

Het Rijk is bijna een jaar geleden gestart met het opstellen van de Nationale omgevingsvisie (NOVI). Om tot de NOVI te komen wordt eerst een agenda opgesteld: de Nationale Omgevingsagenda (NOA). De NOA formuleert opgaven op een nationaal schaalniveau. De NOA is de basis voor de NOVI die in 2018 moet verschijnen. Ook met het Rijk zullen wij afstemming zoeken bij gemeenschappelijke thema's en opgaven. Formeel via IPO en informeel via de Bestuurlijke Adviesraad NOVI waarin de gedeputeerde Ruimte en Wonen zitting heeft.

Waterschappen stellen als functioneel bestuur geen omgevingsvisie op. Uiteraard zullen wij de waterschappen wel betrekken bij het proces naar onze omgevingsvisie.

Wettelijke verplichtingen

De omgevingsvisie is een wettelijk voorgeschreven plan. Of voor de omgevingsvisie een Plan Milieu Effect Rapport (Plan-MER) moet worden opgesteld, is in dit stadium nog niet vast te stellen. Dit zal gedurende fase 3 (Koers NH2050) van het proces duidelijk worden en hangt af van het detailniveau waarop de omgevingsvisie uitspraken zal doen en de precieze reikwijdte van de visie. Een Plan-MER is verplicht als de omgevingsvisie dient als kader voor de toekenning van toekomstige vergunningen voor MER-(beoordelings)plichtige projecten of als voor de visie een passende beoordeling in het kader van de Wet natuurbescherming moet worden gemaakt. Ook wanneer een Plan-MER niet van toepassing is, is het mogelijk om voor de omgevingsvisie of onderdelen daarvan een effectrapportage op te stellen.

3) Zie bijlage 3 voor een volledig overzicht van het proces Omgevingsvisie NH2050

6 FINANCIËN

6 FINANCIËN

De kosten van het proces van totstandkoming worden in totaal geraamd op € 1.065.000,-, verspreid over de jaren 2016, 2017 en 2018. Het gaat hierbij onder meer om externe inhuur van adviseurs (communicatie, juridisch, etc.), onderzoek en evaluatie, communicatiemiddelen, organiseren van bijeenkomsten en de ontwikkeling en realisatie van digitale vormen voor participatie.

Er is geen budget gereserveerd voor deze kosten. In de Kaderbrief 2017 zullen hiervoor middelen beschikbaar moeten worden gesteld.

BIJLAGEN

TOELICHTING OMGEVINGSWET

BIJLAGE

Bijlage 1 - Toelichting Omgevingswet

Aanleiding voor de Omgevingswet

Het huidige omgevingsrecht bestaat uit een stelsel van tientallen wetten. Iedereen is het er over eens dat het omgevingsrecht te veel verbrokkeld is over aparte wetten voor ruimtelijke ordening, bouwen, infrastructuur, bodem, geluid, milieu, monumentenzorg, natuur en waterbeheer. Dit heeft geleid tot stroperige, langdurige procedures en vrij onvoorspelbare en niet-transparante besluitvorming over projecten. Initiatieven komen daardoor niet of nauwelijks van de grond, omdat men vanuit de samenleving weinig ruimte om initiatief te nemen ervaart. Daarbij komt dat decentrale overheden evenmin voldoende ruimte ervaren om daarover een afweging te kunnen maken. Het huidige stelsel sluit niet meer goed aan op huidige en toekomstige ontwikkelingen. De nieuwe wet is gericht op de vereenvoudiging en verbetering van de veelvoud aan wetten en regels voor de fysieke leefomgeving. De Omgevingswet moet leiden tot betere mogelijkheden voor integraal beleid, betere bruikbaarheid en een substantiële vereenvoudiging.

De wetten die in de Omgevingswet worden geïntegreerd of worden ingetrokken, zijn onder meer:

Crisis- en herstelwet

Wet ruimtelijke ordening

Planwet verkeer en vervoer

Tracéwet

Waterwet

Wet milieubeheer

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Wet bodembescherming

Wet geluidhinder

Wet inzake de luchtverontreiniging

Doel(en) van de Omgevingswet

Het doel van de omgevingswet is duurzame ontwikkeling, een veilige en gezonde leefomgeving, een goede omgevingskwaliteit en doelmatig beheer, gebruik en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving voor maatschappelijk functies. Uitgangspunt is 'ja, mits' in plaats van 'nee, tenzij', waarbij de continue zorg voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving met ruimte voor nieuwe initiatieven en ontwikkelingen centraal staat.

Onderliggende doelen of kernpunten zijn:

- **Transpanter en voorspelbaarder:** een inzichtelijker en voorspelbaardere besluitvorming en vergroting van het gebruiksgemak van het omgevingsrecht.
- **In samenhang en integraal:** meer samenhang in beleid, besluitvorming en regelgeving voor de fysieke leefomgeving. Dit is hét kenmerkende verschil met de huidige sectorale wetgeving. De gedachte is dat een integrale benadering een oplossing is voor de huidige versnipperde regelgeving en dat er een eenduidiger stroomlijning van planprocessen mogelijk is.
- **Vergroten bestuurlijke afwegingsruimte:** de sectorale regelgeving en normeringen zijn vaak goed verdedigbaar vanuit het te beschermen belang waarvoor ze zijn ontwikkeld, maar kunnen een maatschappelijk gewenste ontwikkeling ernstig bemoeilijken of onmogelijk maken. Dat kan onwenselijk zijn wanneer er bijvoorbeeld op andere belangen winst kan worden geboekt. Er is grote behoefte aan meer flexibiliteit voor maatwerkoplossing op (boven)lokaal niveau. Het (boven)lokale bestuur krijgt meer ruimte om alle belangen integraal af te wegen.
- **Eenvoudiger en sneller:** de wetgeving over de leefomgeving kent teveel en te langdurige procedures. Door bundeling ontstaat overzicht en kunnen dubbelingen verdwijnen.
- **Vertrouwen:** dit sluit aan bij veranderingen in de samenleving, waarbij de overheid anderen (bedrijven, organisaties, burgers) uitnodigt om initiatieven te nemen, waarbij de overheid zelf een faciliterende rol aanneemt. Drie manieren van vertrouwen: 1. tussen overheden, 2. in initiatiefnemers (degenen die activiteiten verrichten in de leefomgeving) en 3. van de burger in de overheid. Overheden worden geacht in staat te zijn belangen af te wegen, waarbij afstemming en samenwerking met andere overheden vanzelfsprekend is. Alleen regels stellen die dienen om professioneel gedrag van overheden te verzekeren;

- **Participatie:** in de huidige netwerksamenleving is het van belang om vroegtijdig alle belanghebbenden te informeren en te betrekken bij de visie- en planvorming. Door die inbreng kunnen plannen en projecten beter worden. Vroegtijdige participatie kan bijdragen aan draagvlak én problemen en/of stagnatie in een later stadium voorkomen.

Kerninstrumenten

De Omgevingswet kent volgens het wetsvoorstel zes kerninstrumenten aan de provincie toe:

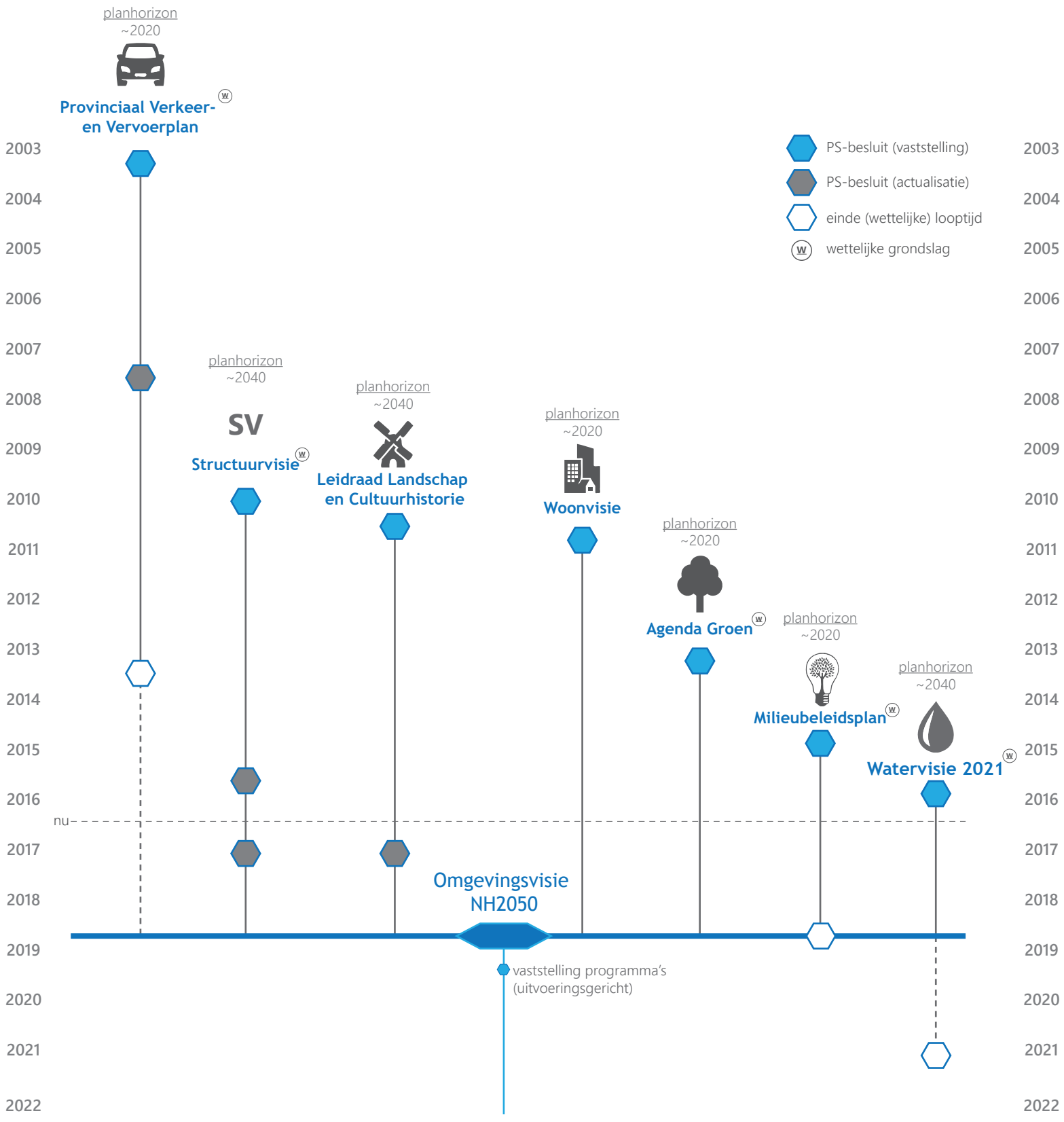
- **de omgevingsvisie:** een samenhangend strategisch plan voor de fysieke leefomgeving;
- **het programma:** een gebiedsgericht en/of sectoraal plan of visie of beleid ter uitvoering van de omgevingsvisie (in de vorm van een pakket van beleidsvoornemens en maatregelen die dienen om omgevingswaarden of doelen in de fysieke leefomgeving te bereiken en daaraan te blijven voldoen);
- het omgevingsplan van de gemeente, de waterschapsverordening van het waterschap en **de omgevingsverordening van de provincie:** gebiedsdekkende algemene regels voor de fysieke leefomgeving;
- **algemene rijksregels:** voor activiteiten in de fysieke leefomgeving;
- **de omgevingsvergunning:** voor het geheel van door een initiatiefnemer gewenste activiteiten (voor bouwen, natuur en milieu);
- **het projectbesluit:** voor het realiseren van projecten met een publiek belang.

2

STRATEGISCHE PLANNEN DIE OPGAAN IN OMGEVINGSVISIE NH2050

BIJLAGE

BIJLAGE 2 - Strategische plannen die opgaan in Omgevingsvisie NH2050

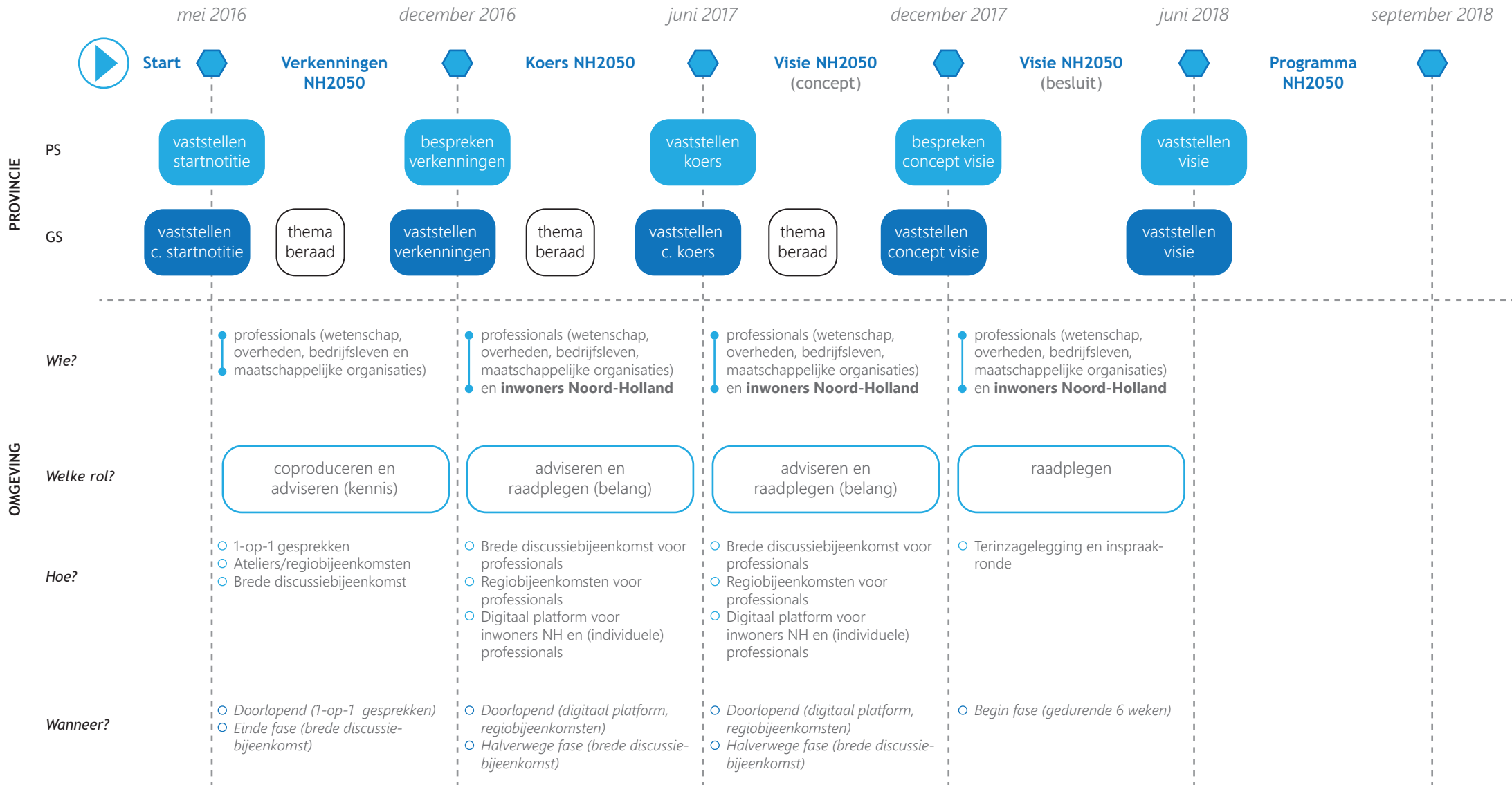

3

OVERZICHT PROCES OMGEVINGSVISIE NH2050

BIJLAGE

BIJLAGE 3 - Overzicht proces Omgevingsvisie NH2050

Colofon

Uitgave

Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie

Provincie Noord-Holland
Directie Beleid

Fotografie

Provincie Noord-Holland
Omslag: Erik Kottier
Pagina 3: Ruud Karstens
Pagina 6: Ruud Karstens
Pagina 8: Ellen de Vries, www.ellendevries.com
Pagina 10: Ellen de Vries, www.ellendevries.com
Pagina 12: Martijn Beekman
Pagina 18: Hans Lans dronefotografie
Pagina 26: Ruud Karstens

Grafische verzorging

Xeroxmediaservices